

Det gjælder om Skolespørgsmaalet, som den ærede foregaaende Taler omtalte, det gjælder om Forsvarsfagen, som den høitærede Conscilspræsident omtalte, og det gjælder om de fleste af de store Spørgsmaal og om faare mange af de smaa, at denne Enighed ikke er til Stede. Naar der derfor udtales i den Dagsorden, som blev forelagt i Gaar af den ærede Ordfører her bagved mig, Beklagelse over eller udtryktes, at det er ønskeligt at forhandle med den nuværende Ministerium, saa kunne vi fra vor Side egentlig meget godt stemme for denne Dagsorden, fordi jeg tror, den kan meget godt undergives en anden Fortolkning; vi erkjende nemlig ikke, at Forhandling er ønskelig fordi det overhovedet er ønskeligt at forhandle med den nuværende Regjering, men vi erkjende, den er ønskelig, fordi de Herrer ikke ville forhandle Sagerne og ikke ere i Stand til at blive enige om dem paa en saadan Maade, at de kunne gennemføres.

Naar man i øvrigt med saa stor Forsigtighed holder af at minde mig om, at jeg har underskrevet dette Program af 1870, saa skal jeg dog, da jeg bliver mindet om det paany, tillade mig om dets mere almindelige Side at gjøre et Par Bemærkninger. Hvorvidt jeg har handlet rigtigt eller urigtigt i at underskrive dette Program ved den paagjældende Leilighed, skal jeg ikke inlade mig paa at forsvare. Det er muligt, at jeg vilde have gjort bedre i at undlade at underskrive det; men der staar ikke Noget deri, som jeg endnu ikke efter den Opfattelse, jeg har, meget vel vil kunne vedkjende mig. Hvad nemlig den Dmtale af de enkelte Spørgsmaal angaar, som den ærede Ordfører for Forslagsstillerne i Dag har sigtet til, da vil jeg i dette Øieblik suldt ud kunne vedkjende mig ethvert Punkt, der derom er omtalt i dette Program, og hvad angaar den mere almindelige Tale, som føres deri om den politiske Stilling i Almindelighed, saa har jeg altid ment, at det kunde lykkes os at føre en saadan Forhandling og arbejde paa en saadan Maade, at vi kunne skabe for Befolkningen den størst mulige Indflydelse paa Lovgivningsarbeidets Gjenførelse blandt os. Men nu har det jo vist sig, at til Trods for dette Program, som de Herrer vedtog den Gang, og til Trods for, at deres Tal er voxet saa be-

tydeligt, som det er gennem Aarenes Løb indtil dette Øieblik, har det slet ikke holdt Stik, hvad de udtalte i dette Program. De udtale, at de vil indføre som Regel, at Regjeringen til enhver Tid er i Overensstemmelse med de Ansuelser, som de repræsenterere, og de sige, at det vil bero paa Folket selv og Benyttelsen af den almindelige Valgret, om og naar Bestræbelserne i den Henseende føre til Seir, og de hævde, at Folkethingets Flertal er i Stand til at gennemføre, at dets Ansuelser i Reglen ere betryggende repræsenterede i Regjeringen o. s. v. Intet af dette er jo indtraadt (Afbrudelse)... Et Medlem spørger om, hvad der er Skyld deri. Det kan da formentlig ikke være min Skyld, at det ikke er sket. Det vilde dog være for megen Ære at tillægge mig Skylden derfor, om man vilde sige, at det er min Skyld, at det ikke kunde lykkes de Herrer at gennemføre dette, efter at deres Tal er blevet saa stort, som det er. Jeg antager, at det er de Herrer's egen Skyld, at det ikke har kunnet lykkes dem at gennemføre dette Program, fordi de have benyttet saa ubestindige og urigtige Midler til at gennemføre det, som de vitterlig have gjort i alle de hengaaede Aar, hvorved de have fjernet sig fra det Maal, de have sat sig, i Stedet for at komme det nærmere. En Kjendsgjerning er det, at de ikke ere komne det nærmere, end de have været tidligere. Nei, det turde snarere være, at de, dersom de vare gaaede den Vej, som jeg bestandig har taget Ordet for, ... (Afbrudelse) ja de Herrer kunne tillægge det, hvad Betydning de ville — at de da ville have været deres Maal betydelig nærmere, og den Vej, jeg har taget Ordet for, staar paa ingen Maade i Modstrid med en eneste Sætning i dette Program, tværtimod, den er i den fuldeste Overensstemmelse dermed. Det er nemlig den Vej, at de behandle Sagerne for Sagernes egen Skyld og derigennem søge at naae de bedst mulige Resultater. Man har i Stedet for angrebet den nuværende Regjering for dens Maade at lede Administrationen paa og har søgt at paapege, at denne Ledelse fra Regjeringens Side var fuld af meget væsentlige Mangler, og man har draget Enkeltheder frem, der formentlig skulde godtgjøre Regjeringens Uduelighed til at styre Landet.